

Тернопільський національний економічний університет

Кафедра економічної теорії

Міждисциплінарна курсова робота

3

«Економічної теорії»

на тему:

«Межі державного втручання в економіку: світова практика та українські реалії»

Студента II курсу ,групи ФБС-21

напряму підготовки «фінанси та кредит»

Ткачука В.В.

Керівник: доцент, кандидат економічних наук,

Возьний К.З.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

Члени комісії _____

(підпис, прізвище та ініціали)

(підпис, прізвище та ініціали)

(підпис, прізвище та ініціали)

м. Тернопіль – 2016 р.

План:

Вступ

Розділ 1. Суть та форми державного втручання в економіку.

Розділ 2. Світовий досвід макроекономічного регулювання .

Розділ 3. Державне втручання в економіку України: практика, проблема, перспективи .

Висновки

Список використаної літератури

Зміст:

Вступ.....	4
Розділ 1. Суть та форми державного втручання в економіку.....	6
Розділ 2. Світовий досвід макроекономічного регулювання	12
Розділ 3. Державне втручання в економіку України: практика, проблема, перспективи	20
Висновки.....	30
Список використаної літератури.....	32

Вступ

Актуальність проблеми. Сучасна змішана економіка регулюється в основному через ринкові регулятори. Ринковий механізм об'єднує виробників і споживачів в єдину економічну систему, яка підпорядковує суспільне виробництво потребам у формі ефективного попиту. Ринок сприяє ефективному розподілу ресурсів. Це означає, що він спрямовує ресурси на виробництво продуктів, які є найбільш корисними для суспільства, змушуючи компанії використовувати найбільш ефективне поєднання обмежених ресурсів, сприяє розробці і впровадженню нових, найбільш ефективних технологій. І, нарешті, юіцкнуф укилев самйаз конир автцинборив огонравот з умоч икядваз ,вікинборив дерес ітсовокрібив мавому ьтюадівопдів ен итательузер ,итке'бус ікьсрадопсог іт ьтюакинз .їіцнерукнок іовокнир

Втручання держави в економіку може бути ефективним за умови, що вона є розумним, беручи до уваги «розподіл праці» між державою і ринком. Таким чином, в теорії і на практиці завжди існує проблема балансу між державним регулюванням і ринковим саморегулюванням економіки. В основному рішення цієї проблеми залежить від того, як розуміється сутність державного регулювання економіки.

Державне регулювання економіки - це цілеспрямована діяльність держави з правових, економічних та соціальних умов, необхідних для найбільш ефективного функціонування ринкового механізму і мінімізації його негативних наслідків. Сприятливе державне регулювання економіки не протистоїть механізму регулювання ринку і не замінює його і свідомо регулюючи їх потенційне використання, забезпечує регуляторами ринку можливість більш цілеспрямованого і ефективного впливу на економічний розвиток. В кінцевому рахунку, це має сприяти досягненню національних цілей і пріоритетів з меншими економічними і соціальними втратами.

Метою даної роботи є визначення меж державного втручання в економіку і вивчити ці обмеження на міжнародному рівні і в Україні. Для цілей дослідження були поставлені наступні завдання:

- вивчити характер державного втручання в економіку;
- визначити межі державного втручання в економіку;
- прослідувати міжнародний досвід в області макроекономічного регулювання;
- проаналізувати проблеми державного втручання в Україні;
- намітити перспективи модернізації державного втручання в економіку;

Об'єктом дослідження є економічне регулювання з боку держави.

Предметом дослідження є макроекономічне регулювання в Україні та в світі.

Розділ 1. Суть та форми державного втручання в економіку

У постсоціалістичних країнах одержавлення перешкоджає економічному зростанню, трансформації соціальних відносин, підриває перспективи демократизації і розширення соціальних ініціатив. Тому роздержавлення відбулося в 90-х роках ХХ ст. і займало центральне місце в перетворенні суспільства. Не оминув цей процес і Україну, що призвело до справжнього розподілу компаній за формами власності.

Однак висновок про неможливість економіки, заснованої тільки на одному секторі (державному або приватному) схвалив практику в багатьох країнах. Державні підприємства доповнюють ринкову систему і програмне забезпечення, що беруть участь в задоволенні попиту на суспільні блага. Крім того, вони організують конкуренцію, вирішують галузеві або регіональні проблеми.

Економічна реструктуризація є частиною урядового індексу економічної свободи. Структурна трансформація всіх секторів нашої економіки розглядають можливість впровадження моделі відкритої і конкурентної реалізації стратегії економіки на практиці європейського вибору. Маючи це на увазі, специфічної ваги набирає аналіз тенденції в галузевій трансформації економічної структури України та області державного регулювання цього процесу.

Як ви знаєте, економічна криза і нарощування зовнішнього боргу наша країна перетворилася в довгострокового фінансового реципієнта, який повинен завжди наздогнати розвинені країни. Це, в свою чергу, означає, що слабке місце в діалозі з міжнародними фінансовими інститутами і необхідністю прийому нею західних сценаріїв економічного розвитку, спільною ідеєю лібералізації.

Найбільш істотним фактором структурних змін на внутрішньому ринку є національна політика в області конкуренції, через цінові фактори забезпечує розподіл доходів між секторами і підприємствами. У

свою чергу, нормальний прибутковий сектор вносить фінансові ресурси національного походження для подальшого реінвестування і безперервного виробничого процесу розширеного відтворення.

Проте, кількісне скорочення на підприємствах державного сектора не може бути прирівняне до якісної зміни щодо монополізації виробництва. Станом на 1 січня 2004 Україна офіційно визнаних національних монополізованих ринки 584 продуктів (груп продуктів) і 4186 регіональних і місцевих ринків 184 товарів (груп товарів). На цих ринках, монопольне становище займали 3395 суб'єктів. Протягом перехідного періоду, особливо високий рівень монополізації електроенергії, центрального опалення, води, поставки нафти, транзитних послуг, комунікацій та матеріально-технічного забезпечення сільського господарства, комунальних послуг (газ, населення), продовольчих і речових послуг, спеціалізовані послуги в морських портах і тощо.

Таким чином, слід зазначити, що лібералізація цін, офіційно визнаних в якості одного з провідних напрямків ринкової трансформації, порушені лише окремі сегменти української економіки. Заходи, спрямовані на лібералізацію не тільки еквайзер економічної ефективності галузі ще більш спотворюється. Це призвело до утворення нестабільних фінансових ресурсів або навіть відсутність цього процесу. У свою чергу, ці "спотворення" в рентабельності галузі є надзвичайно складним процесом вимірювання реальних інвестицій в національну економіку за рахунок власних коштів українських виробників. У цих умовах найбільш ефективні напрямки економічного впливу структурних змін в промислових пропорціях залишаються державні інвестиції державних капітальних трансфертів; державні інвестиції в державному секторі; реінвестування доходів (прибутку) державних підприємств. Крім того, великого поширення набирає і непряме інвестування, яке відбувається шляхом надання з бюджетних джерел кредитів під гарантію Уряду, а також за умови широкого

використання податкових пільг суб'єктами господарювання всіх форм власності[2, с. 113-115].

За даними Міністерства фінансів України в цілому в 1992 році під державні гарантії було залучено зовнішніх кредитів на суму понад 5 млрд. дол. Загальна сума заборгованості по кредитах під державні гарантії визнані 900 млн. дол. У 2001 році введено мораторій на видачу кредитів, гарантованих урядом. Цей процес був відновлений в 2004 році, коли вони були дані гарантії по кредитах на будівництво шосе Київ-Одеса і міст через річку Дніпро в Києві.

В цілому, можна зробити висновок про те, що пасивне державне регулювання виробництва стало однією з причин кризи української економіки за останні 90 років. Незадовільно використовувався й інший нормативний потенціал можливого впливу реструктуризації уряду. Таким чином, іноземні кредити, гарантовані державою, по суті, стають неефективними державними інвестиціями. Про це свідчать поширення практики відсутності офіційно декларованих доходів у підприємств і досить регулярна практика державного погашення боргів за рахунок бюджетних коштів. Отже, аналіз сфер і методів регулювання тенденцій трансформування галузевої структури економіки України при розробці сучасної економічної політики потребують особливої уваги з боку органів державного управління і не можуть бути вирішені лише за рахунок механізмів ринкового саморегулювання.

Державна промислова політика повинна забезпечити зростання обігнати темпи зростання обсягів високотехнологічних інженерних продуктів, для яких характерний високий рівень технології, а також легкої і харчової промисловості, які можуть забезпечити швидкий оборот капіталу, якщо темпи зростання в основних галузях промисловості (зокрема, таких, як сталь і хімічної) і при більш низькій одиниці сировини і енергетичних витрат.

Ключ до відродження української економіки є формування повного внутрішнього ринку вітчизняних товарів і послуг. Аксиома світової торгівлі

вже давно стала первинність внутрішнього ринку, подальше розширення товарів і послуг на зовнішні ринки. Лише після формування повноцінного вітчизняного ринку він стає суб'єктом міжнародного ринку і міжнародного поділу праці.

Промислова політика, перш за все, повинна бути заснована на необхідності зміцнення присутності наших компаній на внутрішньому ринку. Перший і головний показник успішної промислової політики у галузі затратності, ресурсомісткості, технології, дизайну мають бути конкурентна перевага і домінуюче становище на внутрішньому ринку вітчизняної (а не іноземних) промислової продукції.

Проблема створення свого внутрішнього ринку, імпорту стає актуальним, враховуючи той факт, що створено єдиний внутрішній ринок ЄС.

Таким чином, ми можемо оцінити втручання в економіку як помірне - 3,0 бала [3, с. 128-131].

Є кілька форм державного втручання в економіку.

Прямі форми втручання - прямий вплив держави на сукупний попит і сукупну пропозицію. Серед них важливе значення мають наступні.

Створення державного сектора в економіці, так і у виробництві товарів і послуг. Обсяг цих продуктів безпосередньо впливають на економічну динаміку. З точки зору різних економічних умов, уряд розширює або скорочення державного сектора. Таким чином, в умовах кризи держава створює нові об'єкти, реконструює старі компанії, виділяє кошти для відновлення капіталу. Крім того, розширення державного сектора для створення нових робочих місць.

Перерозподіл доходів. Поточний стан зосереджено в руках 50% національного доходу. Значна частина його повертається економічним суб'єктам. Для цього використовуються різні канали: субсидії, оплата досліджень процентних платежів з цінних паперів, безробіття і так далі.

Програмування економіки. Державні економічні програми діляться на загальні економічні (що охоплюють всю економіку), універсальні (спрямовані на вирішення конкретних економічних проблем) і надзвичайні (в критичних ситуаціях: в умовах кризи, масового безробіття, інфляції, стихійних лих).

Державна економічна програма має важливе значення, яке не є обов'язковим для всіх економічних суб'єктів. Таким чином, вони, як правило, не застосовуються навіть в державному секторі (який є децентралізованим в ринкової економіки).

С допомогою програмування держава домагається серйозних структурних зрушень. Як правило, за умови пріоритетного фінансування програми.

Непрямі форми втручання - опосередкований вплив держави на сукупний попит і сукупну пропозицію. Серед них важливе значення в наступному.

Кредитно-фінансова система, яка використовує облікову ставку, операції на відкритому ринку і систему обов'язкового резервування. Ставка дисконтування - відсотки по кредитах які центральний банк пропонує комерційним банкам. Залежно від стану економіки проводить політику «дорогих» (збільшення швидкості) або «дешевих» (знижена ставка ") грошей, яка пригнічує або стимулює економічне зростання. Операції на відкритому ринку - це купівля і продаж державних цінних паперів. Збільшення або зменшення рентабельності "його" цінних паперів, держава або збільшує загальну масу грошей, що беруть участь у виробництві або зменшує її. При збільшення прибутковості (наприклад, облігацій) в обмін на свої «папірці» держава забирає реальні гроші, і навпаки. Резервна норма -- частина коштів комерційних банків, що вони не мають права використати для кредитування клієнтів. Вона встановлюється державою. Чим вище рівень обов'язкових резервів, тим нижче потенціал кредитування банків і менше грошей у виробництві.

Податкова система. За рахунок збільшення або зменшення ставки податку, держава впливає на величину доходу, який використовується у виробництві. Крім того, багато податків є фактором ціноутворення. Тому що їх зміна безпосередньо впливає на ціни товарів і послуг.

Розділ 2. Світовий досвід макроекономічного регулювання

Аналіз міжнародного досвіду свідчить про те, що засновник теорії державного регулювання є кейнсіанська теорія, яка часто описується як теорії попиту і її основні особливості короткостроковість, зосередження уваги на попиті і, отже, підтримання політики уряду зосередженої на попиті. Основним інструментом державного регулювання Кейнс вважав податкову політику в якості найбільш важливого питання - вкладення ресурсів і процентних ставок. Основні положення кейнсіанства стосуються таких аспектів, як макроекономічна нестабільність економіки, відсутність постійної тенденції до рівноваги, що призводить до необхідності антициклічного державного регулювання, в тому числі вплив на господарський попит.

Регулювання ринку кейнсіанською теорією широко використовується в практиці європейських урядів 30-х років до середини 70-х років. У 70-ті роки, коли в розвинених країнах з ринковою економікою, спостерігається тенденція до зниження продуктивності і високої інфляції, до теорії Кейнса виникла недовіра. У цей період з'явилися альтернативні макроекономічні концепції.

Пізніше кейнсіанська теорія була змінена нео- і посткейнсіанцями. Нео-кейнсіанська теорія розглядає сукупний попит в якості основного об'єкта регулювання. Мета регулювання - забезпечити стійке зростання балансу прийнятливих рівнях інфляції і зайнятості. Для нео-кейнсіанської моделі регулюванню підлягають наступні компоненти сукупного попиту, споживчі витрати, державні та приватні інвестиції, державні закупівлі. Механізм дії держави здійснюється через величину сукупного попиту за рахунок структурного перерозподілу національного доходу (додана вартість). Спрямовуючи приватні заощадження шляхом створення стимулів для інвестицій або збільшення витрат за рахунок додаткового податку, держава може ефективно компенсувати недолік сукупного попиту, що, у свою чергу,

через механізм саморегулювання може генерувати адекватні продукти зростання.

Неокейнсіанський тип регулювання передбачає, що держава, на додаток до активації перерозподілу національного доходу, забезпечує антикризове і антициклічне економічне регулювання, програмування бізнес-процесів допомагає розвитку НТР.

Світовий досвід макрорегулювання спирається на неокейнсіанство, монетаризм, теорію «економіки пропозиції», а також їх комбінації. Сучасні моделі регулювання були прийняті в більшості країн є кейнсіансько-монетариським синтезом, який поєднує в собі фіскальну, грошово-кредитну, податково-бюджетну політики, механізми державних замовлень і контрактів, іншими елементами державного регулювання. Поєднання цих елементів в різних країнах можуть бути різними, в залежності від чого ми розглянемо деякі з найбільш відомих моделей державного регулювання ринкової економіки.

Західноєвропейські економічне регулювання.

Пристосовуючись ринок Західної Європи можна розділити на два періоди: інтенсивний розвиток механізмів державного регулювання і дерегулювання.

У період після "великої кризи" в Західній Європі широко використовуються в різних формах державне втручання в економіку. У передвоєнні та повоєнні роки економічного зростання в Західній Європі відбувалося відповідно до основних кейнсіанських рецептів.

Держава активно кооперувалась з приватним капіталом, беручи на себе відповідальність за створення нових підприємств та реконструкції старих. За 50-60 років характеризуються дуже сильним втручанням в економіку, прийняття обов'язкових для підприємств планів. У 70-і роки був перехід до індикативного планування, що дозволило на демократичній основі координувати позицію держави і приватного бізнесу.

У механізмі регулювання сучасної ринкової економіки Західної Європи індикативне планування замінюється стратегічним.

Головний принцип централізованого керівництва у Західній Європі встановлюється з штучним ігровим полем для центрального регулятора господарюючих суб'єктів, які заохочують їх діяти в правильному напрямку для економічної ситуації.

Очевидно, що два нових підходи до державного регулювання ринкової економіки: макрорегулювання на основі фінансових інструментів та іноземній валюті, а також промислової політики, спрямованої на економічну реструктуризацію.

Макроекономічна політика в країнах Західної Європи спрямована на створення сприятливих умов для вигідного накопичення приватного капіталу.

Європейські країни розробили стимули ринкових підприємств (венчурних), що працюють на нових напрямках науково-технічного прогресу, шляхом безпосереднього виділення державних кредитів, зниження податку на прибуток акцій державних гарантій.

Особливістю сучасного західноєвропейського ринку є інтеграція і перехід внутрішнього регулювання між штатами. І на національному і міжнародному рівні, деякі втручання в економічне життя ЄС з боку Комісії Європейського співтовариства. Ради Міністрів ЄС, Європейський парламент і суд ЄС [7, с. 158-159].

Американська модель економічного регулювання.

Сучасна ринкова економіка США не є спонтанною і регулюється державою.

У США, механізм державного регулювання пройшов декілька етапів. На початку 70-х років в жорсткому режимі адміністративного регулювання, були багато галузей американської економіки. Основними причинами введення жорсткого регулювання галузей економіки були обмеження монополій і обмеження конкуренції. В арсеналі елементів державного

регулювання уряду США важливе місце зайняло державне програмування економіки, яка включала розробку національних і регіональних програм.

У 80-і роки Сполучені Штати відмовилися від традиційної системи регулювання, яка була заснована на кейнсіанській моделі і замінили її системою, заснованою на політиці монетаризму і економічної теорії «пропозиції». Держава регулює відносини сторін, забезпечує їх свободу, стимулює чесну ділову активність і карає тих, хто ігнорує права і інтереси на ринку. У сучасній ринковій економіці, характеризується великим числом не тільки малого та середнього бізнесу, а й монополізували системи і ринкове саморегулювання сформованої в макроекономічному регулюванні.

Це зусилля для запобігання монопольного контролю за виконанням антимонопольного законодавства, просування передових технологій.

На практиці державного регулювання економіки США широко використовується система державних замовлень (атомна, аерокосмічна промисловість, електротехніка).

Важливу роль в регулюванні ринку США відводиться для фіскальної політики. Її суть полягає в створенні державного оподаткування і державних витрат таким чином, щоб вони допомогли загасити коливання економічного циклу, сприяли високому рівню зайнятості, обмеження інфляції або пом'якшити дефляцію (застій).

Таким чином, пряме і непряме (опосередковане) втручання держави в економічне життя США ґрунтується на системі, заснованої на теорії та практиці перевірених методів і інструментів, які є універсальними [8, с бізнесом. 88-89].

Японська модель економічного регулювання.

Японія належить до країн, які оптимально поєднують регулюючого управління і регулюючої ролі держави у функціонуванні ринкового механізму.

Сучасна японська економіка відрізняється від західноєвропейської економіки і економіки США значно вагомішою роллю державної участі.

В Японії склалась розвинута система державного програмування. Для виконання функції регулювання розробкою і реалізацією макроекономічних проектів тут створена система органів програмування і регулювання, підпорядкованих Економічній Консультативній Раді, де застосовуються найновіші методи експертних оцінок, економічного прогнозування і програмування.

Другий напрямок державного регулювання в Японії відрізняється форма впливу на приватний капітал. Форми дій для приватного капіталу в системі покриття Японії від жорстких правових заходів, відповідних форм контролю за адміністративним персоналом і поліцейським контролем уряду, система економічних заходів (субсидії, регулювання цін, введення додаткових податків, податкових пільг, з використанням диференційованого кредиту політика).

Використовуючи арсенал економічних інструментів, уряд має протекціоністську політику в секторі, необхідних для Японії.

Японія має великий досвід роботи в галузі державного науково-технічного прогресу. Відома програма «Технополіс» втілює системний підхід до управління науково-технічної діяльності і передбачає створення 19 міст науки, довгострокового планування виробництва і маркетингу.

Ефективність державного регулювання економіки в Японії забезпечується за рахунок «напівурядових організацій», які уособлюють злиття бізнесу і державного апарату [10, стор. 60-62].

Особливості скандинавської моделі економічного регулювання.

Вона характеризується деякими особливостями державного регулювання характеристик Данії, Фінляндії, Норвегії, Ісландії, Швеції, успішне поєднання приватної власності і ринкової конкуренції з державними програми, спрямованими на рівномірний розподіл доходів для підтримки інвалідів, компенсації втрат, пов'язаних з нестабільністю ринкової економіки. Відмінність скандинавської моделі від моделі держав Європейської

співдружності — більший ступінь соціального захисту і забезпечення населення.

В системі державного регулювання країн Північної Європи можна виділити два періоди: (від XIX ст. до Другої світової війни) -невтручання уряду в функціонування.

В економіці скандинавських країн домінує Швеція. Економічна політика спрямована на досягнення наступних цілей: підтримка високої і стабільної зайнятості, високих темпів економічного зростання, підтримки доходів справедливості регіонального економічного балансу, досягнення прийнятливої стабільності цін, охорона навколишнього середовища, роботи з технічним обслуговуванням, участь у виробництві і збільшити обсяг допомоги країнам, що розвиваються. . Складовими елементами економічної політики є податкова, грошова, політика на ринку праці, регіональна політика.

З точки зору державного втручання в економічне життя Швеція займає перше місце в світі. Центральний уряд впливає на економіку в основному економічними інструментами. Головний з них - державний бюджет.

Державне регулювання економіки Швеції є поєднанням кейнсіанських ідей регулювання «ефективного попиту» з використанням різних методів, щоб приборкати інфляцію.

Головне, що шведська модель дозволяє обмежити стихію ринку і не боятися його.

Для Фінляндії характерний високий рівень державного регулювання економіки і значна роль держави в підприємницькій діяльності. Найважливішим інструментом державного регулювання економіки у Фінляндії є оподаткування. Податкові органи країни наділені правами дізнання і слідства.

Державна політика Данії спрямована на сприяння екологічно чистого виробництва, розвиток безвідходних технологій, технологій утилізації

відходів, виробництво обладнання для захисту навколишнього середовища [11, с. 8-9].

Моделі державного регулювання формування і розвитку ринкової економіки в нових індустріальних країнах та країнах Південно-Східної Азії.

Особливістю нових індустріальних країн, які включають ряд країн Латинської Америки (Аргентина, Мексика, Бразилія, Колумбія, Чилі), Південно-Східної Азії (Південна Корея, Гонконг, Малайзія, Таїланд, Філіппіни, Індія, Пакистан, Сінгапур, Тайвань) є глибокі внутрішні реформи зміцнення демократії та економічної реструктуризації.

Ринковий механізм нових індустріальних країн на основі правового державного регулювання, засновані на історичних, культурних і національних традиціях. Вони не мають ні найменшого бажання універсальності, домінує свобода вибору форми і засобів розвитку.

Південнокорейська модель державного регулювання є прикладом унікального поєднання жорсткого державного планування та ринкового механізму. Але особливість регулювання полягає в тому, що держава взяла на себе ті галузі економіки, які є не під силу приватному бізнесу. Державний план носить індикативний характер, містить конкретні орієнтири для підприємств. Державне регулювання економічного життя Кореї включає планування макроекономічних показників, застосування кредитних і податкових заходів стимулювання експорту і обмеження імпорту, жорсткий контроль за фінансовою сферою, банківське регулювання грошового обігу і безпосереднє управління державним сектором. Заслуговує уваги цілеспрямована науково-технічна політика Південної Кореї.

У сфері державного регулювання НІК є експорт і імпорт робочої сили, які можуть працювати в результаті значних економічних вигод.

Результатом державного регулювання є продуманий вибір галузевих пріоритетів, формування ключових галузей, індустріалізація економіки, перехід від імпорторозміщення до експортної орієнтації, високих технологій і наукомісткого виробництва.

Державне регулювання економіки країн Східної Європи з перехідною економікою.

Залежно від термінів переходу до ринкового господарства в Східній Європі можна розділити на дві групи: перша - Югославія, Угорщина, Польща, де цей процес почався кілька десятиліть тому, а друга - Болгарія, Чехія, Словаччина, Румунія, колишня НДР, які почали реформи в кінці 80-х - початку 90-х. Відповідно, вони відрізняються з точки зору досвіду в галузі економічного регулювання.

Якщо експерименти з використанням ринкової економіки, які використовувались в першій групі в попередні періоди (в 50-і, 60-і роки) були засновані на концепції про можливість ринкової економіки при соціалізмі, ринкові моделі другої групи засновані на ідеї ринку або чисто капіталістичного типу або на основі моделі «змішаної економіки». Загальним є те, що всі країни Східної Європи з розвиненим ринком були засновані на стані розвиненої системи підприємства, хоча і неминуче сприяли вирішенню конкретних питань в рамках конкретних доповнень до існуючих умов [12, с. 66-68].

Розділ 3. Державне втручання в економіку України: практика, проблема, перспективи

Практика державного втручання в економіку України.

На сьогоднішній день накопичилося багато розбіжностей про доцільність використання методів державного впливу. Наприклад, представники класичної школи боролися з державним втручанням в економіку. Кейнсіанці засвідчували, що ринкова економіка потребує регулювання, яке може здійснювати тільки держава. Монетаристи не заперечують необхідність державного втручання в економіку, але збавляли це втручання до "непрямого" - шляхом регулювання грошово-кредитної сфери. Теорія суспільного вибору критикувала державне регулювання і зробила об'єктом аналізу не вплив кредитно-грошових і фінансових заходів на економіку, а сам процес ухвалення державних рішень. Найцікавіше, що на сьогоднішній день немає чітких відповідей на конкретні питання про те, наскільки державне регулювання має використовуватися для надання допомоги певних макроекономічних даних і поліпшити економічну ситуацію в країні в цілому [13, 254].

У світі визначено дві основні моделі ринкової економіки, ліберальну і соціально-орієнтовану. Ліберальна модель має невелике втручання уряду в бізнес-процесах, обмежений державний сектор, значну свободу бізнесу, мінімальну участь держави у вирішенні соціальних проблем (США, Великобританія, Франція). Соціально-орієнтована модель - великий ступінь державного регулювання, значний державний сектор (Німеччина, Норвегія, Швеція, Австрія, Японія). Україна в даний час накопичилась змішана модель ринку, яка поєднує в собі елементи двох основних моделей. Хоча в нашій країні розгортаються ліберальні ринкові тенденції, але це не супроводжується зниженням податкового тягаря, як відомо, величина податкового тягаря залежить від кількості вилучених засобів забираються до бюджеті, відповідно, і в значній мірі ступінь державного регулювання.

Вирішальна роль держави і її можливість регулювати деякі економічні процеси залежать від економіки і політики, розробки економічної політики. Держава є основою існуючого суспільного ладу, вона концентрує владу, стверджує існування всіх інших неурядових установ, визначає принципи і влаштовує форму суспільного життя, закладає основу інституційної ієрархії. Економічна політика стала заплутаним елементом і неминучою частиною ринкової системи. "Видима рука" уряду зобов'язана регулювати "невидиму руку" конкуренції, про яку писав А. Сміт.

Останнім часом стан ВВП в промислово розвинених країнах зростає. Держава все більше пов'язана з бізнес-планами і допомагаючи підприємцям накопичувати капітал. Ця стратегія дала хороші результати в Японії, Кореї та Південно-Східної Азії і в багатьох інших країнах.

В умовах ринку державне регулювання економіки є системою заходів законодавчого, виконавчого і контролюючого характеру, здійснюваних правомочними державними інституціями з метою адаптації існуючої соціально-економічної системи до умов господарювання, що змінюються.

Загальна стратегія державного регулювання ринкової економіки, заснована на наступних правилах:

- 1) держава повинна фінансувати тільки соціально значущі сектори, які не приваблюють приватний бізнес (через низьку рентабельність);
- 2) Державне підприємство зобов'язане не конкурувати, а допомагати підйому приватного бізнесу. Ігнорування цього правила може призвести до штучного домінування державних фірм над приватними фірмами;
- 3) державна фінансова, кредитна і податкова політика повинні підтримувати економічне зростання і соціальну стабільність.

В даний час ринкова економіка в Україні є «регульованою державою».

Однією з ключових функцій держави з точки зору розвитку ринкової економіки є економічна безпека і добробут своїх громадян шляхом захисту конкурентного ринкового середовища, реалізації конституційного права

кожного громадянина до бізнесу, утворюючи зручну правову основу для здійснення закону.

Розвиток економічної діяльності створює умови, необхідні для вирішення багатьох економічних і соціальних проблем, які існують в Україні. Підвищення ролі підприємництва є необхідною умовою непереможного економічного зростання і конкурентоспроможності економіки держави, створення нових робочих місць, збільшити податкові надходження до бюджетів усіх рівнів. Сьогодні вирішальним засобом державного регулювання господарської діяльності не є плідним, що вказує на необхідність їх перегляду.

В Україні формується законодавство, яке визначає правові засади регуляторної політики у сфері господарської діяльності, але неплідна робота регуляторних органів не дає можливості забезпечити всіх її вимог. Таким чином, реалізація законодавства у сфері державної реєстрації суб'єктів господарювання, не дозволяють отримати максимальну вигоду від своїх дій у зв'язку з тим, що на місцевому рівні не були створені необхідні умови функціонування інституту державних реєстраторів, яка впливає на економічні перспективи господарської діяльності. Реалізацію права кожного на підприємницьку діяльність обтяжує і недосконалість дозвільної системи у галузі господарської діяльності. Дозвільна система в Україні залишається самою бюрократичною і невіддільною серед держав, які сформували простір попереднього Радянського Союзу. Проблеми в цій галузі регулюються тисячами нормативних актів.

Проблемним питанням залишається і необґрунтовано великий список видів господарської діяльності, що піддається ліцензуванню, який постійно розширюється. Отримання ліцензій для певних видів господарської діяльності вимагає багато часу, ресурсів суб'єктів господарювання. Відділення ліцензії в одній з найбільш корумпованих і стала механізмом адміністративного тиску на суб'єктів підприємницької діяльності в окремих випадках механізм ліцензування, який використовується для не

обґрунтованого обмеження конкуренції при здійсненні бізнесу. Все це веде до гальмування процесів реформування дозвільного ладу та системи ліцензування, а значить і до порушення побажань законодавства у відповідних сферах.

Органи виконавчої влади та місцевого самоврядування не підтримують необхідний зворотний зв'язок від господарюючих суб'єктів, некомерційних бізнес-асоціацій, що призводить до їх виключення з участі в формуванні державної політики в сфері господарської діяльності.

Незначним є рівень фінансової підтримки господарюючих суб'єктів. Таким чином, заходи Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні в останні роки, що фінансуються тільки на 1,8 млн. грн., що в свою чергу негативно впливає на фінансування регіональних програм. У цьому контексті, стає неможливим вирішувати складні завдання в цій галузі, гальмується інноваційний фокус малого бізнесу [14, 30].

Крім того, податкове навантаження на бізнес в Україні залишається одним з найвищих в світі. Це, в свою чергу, викликає низький рейтинг ефективності України з питань оподаткування - 174 з 175 країн. [15]

Недосконалість державної політики в сфері регулювання економічної діяльності впливає на імідж України в світі (за результатами, наприклад, щорічної доповіді Світового банку за оцінкою бізнес-клімату Україна зайняла 128 місце серед 175 країн) [16, 4].

У зв'язку з відставанням правового регулювання на стан відносин у сфері економічної діяльності Україна втрачає позитивні тенденції бізнесу, що робить необхідним змінити закон в цій області. Зокрема, з огляду на сучасні тенденції економічного розвитку держави, слід переглянути і механізм стимулювання економічної активності.

Проблеми державного втручання в економіку України.

Перехід України від централізованої економіки до ринкової економіки докорінно перемінюють проблему перед державою в економічній сфері. Зміна колишнього піку,.

Відмова від тоталітаризму, акцент на ліберально-демократичну систему цінностей були сприйняті багатьма як перехід до деякої абстрактної "без уряду" моделі ринку. Абсолютно лібералізовані ринки здавалися основою для політичних свобод і демократії. Але це враження не тільки спотворює західний досвід, але і не вважало вітчизняний менталітет з його багатовіковою традицією могутньої центральної влади, щоправда, доведений у ході соціального експерименту до граничних форм.

Позиція нейтралітету в економіці призвела Україну до найжорстокішої кризи: нищення промисловості, різке і тривале зниження промислового виробництва, зменшення розміру сільськогосподарського виробництва, зростання внутрішнього і зовнішнього боргу, гіперінфляції і наступної нестабільності національної валюти, криза не платежів, не виплата заробітної плати і пенсій, корупція в усіх ешелонах влади, значний тіньовий обіг, зростання злочинності, включаючи організовану, зростаюче безробіття, втрата моральних цінностей в суспільстві - наркоманії, проституції, і т.д.

Слід зазначити, що системи повністю заснованої на нейтралітет держави, не існувало й у дев'ятнадцятому столітті і до нього. У двадцятому столітті найбільш важливою складовою успіху країн з розвиненою ринковою економікою та країн, що розвиваються виникла регулююча роль держави.

Перший етап (1992-середина 1994 р.) піднесення економіки України, коли влада удержувалася в руках номенклатури, а дебютом економічних реформ з'явилося проходження російської лібералізації цін, проявилися відмова від наукового обґрунтування ринкових перетворень, нерозуміння фундаментальних функцій суспільного розподілу праці, складності реформування державної власності, уповільнення формування проміжної економіки і відсутність її державного регулювання переборений. Але цей етап, як уже було відзначено, привів Україну до довгострокової економічної кризи, багаторазовому зниженню буденного рівня населення.

З другої половини 1994 р. проміжна економіка України почала здобувати достеменні контури. В основу соціально-економічних

трансформацій був покладений науковий підхід, дослідження суспільних тенденцій розвитку перехідної економіки й об'єктивних форм їхньої реалізації в СНД, Росії, Україні, наукова розроблення стратегії і тактики внутрішньої і зовнішньоекономічної політики держави з метою прискорення демократичних трансформацій.

Виконання економічних позицій державою вимагає формування механізмів державного регулювання, включаючи цілі і пріоритети розвитку, а так само економічних і правових прийомів їхнього досягнення. Для України ключова мета державного регулювання економіки в новітніх умовах - забезпечення переходу від безладних до регульованих економічних процесів. При цьому нова система керівництва вимагає переходу від регламентації, мізерної опіки виробничо-господарської і фінансової діяльності юридичних і фізичних осіб до регулювання економічних процесів за допомогою економічних і юридичних важелів.

Ефективність державного регулювання економіки в головну чергу зв'язана з проблемою правової бази функціонування економіки, тому що законодавча база в Україні обмаль розроблена. Багато прийнятих законів не відповідають реаліям сьогодення. Законотворчий процес гальмується як малоефективною діяльністю Верховної Ради, її крайньою політизацією, протистоянням Президентів і Урядові, так і невисокою якістю внесених у Верховну Раду законопроектів.

Недостатнє пророблення законів здержує процес реформування економіки, розвиток підприємництва, інвестиційний процес, залучення закордонного капіталу в економіку України. Тому розроблення і прийняття економічних законів зостається найгострішою проблемою державного регулювання.

В умовах переходу до ринку вирішальну роль в економіці України грає антимонопольне законодавство і державне регулювання, видобувних галузей паливно-енергетичного комплексу, електров'язку, залізничного транспорту,

житлово-комунального господарства й інших природних монополій, зокрема , стримування цін на їхню сировину, продукцію і послуги.

Вимагає всебічного державного регулювання проблем переділу власності, з огляду на кримінальний характер реалізації і роздержавлення державної власності, становлення приватної власності і недержавних форм присвоєння, соціально-політичну атмосферу в суспільстві.

Потрібна також реорганізація державного сектора економіки України.

Основні важелі державного регулювання - оподаткування, бюджет, кредитно-грошова політика в Україні малоефективні і діють негативно на економіку країни.

Податковий тиск веде до відмивання обігових коштів підприємств, згортанню виробництва і підприємницької діяльності, банкрутства підприємств, росту "тіньового" бізнесу і т.д.

Дефіцитний бюджет - це недофінансування в головну чергу соціального середовища охорони здоров'я, культури, невиплати заробітної плати працівникам бюджетної сфери, брак ресурсів для фінансування програм державного рівня.

Незламна монетарна політика проведена державою і Національним Банком України, спрямована на обмеження приросту грошової маси і стабілізацію національної валюти, з протилежної сторони підтримує на високому рівні ставки центрального і банківського кредитів, що робить неефективні довгострокові кредити й інвестиції і гальмує економічний розвиток.

Тому актуальним для України є рішення проблем адекватного оподаткування, наповнення бюджету, ефективної кредитно-грошової політики.

Недосконалість правових актів, непридатний інвестиційний клімат, криза ресурсів робить перерозподіл прибутків найгострішою проблемою державного регулювання економіки України.

Одним з основних інструментів реалізації довгострокової і короткострокової економічної політики держави є економічне прогнозування і планування. Але, тому що в Україні був знищений вертикальний зв'язок економічних служб, відсутні горизонтальні зв'язки між ними. Важливою проблемою стає виготовлення загальної системи економічного прогнозування і планування. Розроблення прогнозу зобов'язана здійснюватися на базі аналізу динаміки і фактичний стан внутрішнього і зовнішнього ринку, соціально-економічного розвитку, наукових досліджень і їхніх практичних результатів, передбачення їхніх практичних результатів, прогнозу науково-технічного прогресу, національних стратегічних планів.

Складовою частиною системи прогнозування і планування повинно стати бюджетне планування, що буде встановлювати загальні централізовані фінансові ресурси, джерела їхнього формування і способи застосування економічних важелів, а також бути визначальною базою для формування державного бюджету, здійснювання грошово-кредитної емісії й інших економічних дій по єдиній методології.

В умовах переходу економіки України до ринкових відношень і величезних ролей набуває проблема формування і реалізації планів державного рівня. Загальна кількість таких планів в Україні зараз близько 70, однак для їхнього виконання не створений чинний механізм фінансування й економічного стимулювання, відсутні грошові кошти для їхньої виконання, система пільг і т.д. Реалізація програм державного рівня повинна допомагати подоланню економічної кризи в Україні і технічному переозброєнню виробництва на основі новітніх здобутків науки і техніки.

Взагалі українська грошово-фінансова система фактично є антиринковою.

Рівень фонду зарплати в складі ВВП становить в Україні 10%, тоді як у розвинених країнах – 50-70%. Дані по темпам реального зростання ВВП. Поза гранню бідності перебувають нині 80% громадян країни. Бурхливими темпами зростає безробіття – офіційне і, особливо, приховане. Але порівняно

з попередніми роками виявляється певне покращення стану, також встановлюються пріоритетні напрями діяльності, прогнозується зменшення невидимого безробіття, що стане причиною зросту кількості зареєстрованих безробітних. В той же час стабільне економічне зростання призведе загалом до скорочення чисельності безробітних.

А у висновку слід зауважити, що взявши економічний курс на ринкові відносини, Україна, як і інші постсоціалістичні країни зі сформованою централізованою економічною системою, намагаються в ході роздержавлення воскресити за допомогою приватного інтересу, без якого не може бути ринку. Державне регулювання економіки повинне стати, діючим фактором економічних реформ, спрямованих на перехід до ринкової економіки. Підвищення ефективності економіки повинно досягатися шляхом збільшення інвестицій.

Перспективи державного втручання в економіку України.

Для вирішення зазначеного кола питань і удосконалення державного регулювання господарської діяльності необхідно:

- спрощення дозвільної системи і мінімізація видів господарської діяльності, які підлягають ліцензуванню;
- удосконалення системи оподаткування, зокрема, напрямом скорочення кількості видів податків, зборів, реформування законодавства по питаннях оподаткування ПДВ;
- усунення технічних бар'єрів під час реалізації окремих видів господарської діяльності;
- збільшення фінансово-кредитної підтримки для стимулювання розвитку підприємництва;
- недопущення неправомірного втручання державних органів і органів місцевого самоврядування в діяльність суб'єктів господарювання.

Все це можна зробити шляхом внесення змін до законів, що діють, щодо регулювання господарської роботи. Також необхідно забезпечити

ухвалення «Податкового кодексу України» і змін до Закону України «Про перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності».

Реалізація цих заходів забезпечить підвищення ефективності державного регулювання функціонування суб'єктів господарювання, всебічне дотримання законних прав громадян на підприємницьку діяльність, підвищення ролі малих і середніх фірм та постійний розвиток національної економіки, що сьогодні є дуже вагомим для нашої держави.

Держава зобов'язана бути ефективною, тобто максимально використовувати підприємницьку енергію для поглиблення партнерства і капіталізації бізнесу. Вона дійова лише у тому випадку, коли підтримує ті сфери, які не регулюються або слабо регулюються ринковим механізмом, - охорону здоров'я, освіту, макроекономічну стабільність і так далі. Основною теорією державного регулювання економіки України зобов'язана стати структурна політика, а її основу набути виборча підтримка галузей, що забезпечують виробництво конкурентної продукції, розвиток дрібного і середнього бізнесу, незалежність і безпеку економіки, підвищення рівня життя та добробуту народу. Адже немало в чому саме від державної політики і ефективності застосування важелів державного регулювання залежить імідж нашої країни, а відповідно і співробітництво з багатьма країнами, притягнення іноземних інвесторів.

Висновок

На сучасному етапі ми теж спостерігаємо логічний процес становлення нового мета суб'єкта економіки - інститутів громадянського суспільства, які набувають дедалі більшої сили в регулюванні соціально-економічних процесів. Це такі інститути, як різного роду договори, конференції, асоціації - товариства промисловців та підприємців, асоціації банкірів, торгово-промислові палати, які вже не є частинами держави. Але вони не є й будовами ринкової економіки. Це інститути громадянського суспільства. Сюди також відносяться профспілки, інститути соціального партнерства, товариства споживачів, екологічні рухи. Всі ці структури є активними учасниками та суб'єктами регулювання економічних і соціальних процесів, але не є інструментами ні держави, а ні ринку. Коли ми говоримо про модифікацію функцій держави в реальному житті, то цього разу йдеться про передачу функцій державного регулювання не ринку, а інститутам громадянського суспільства, які включаються в цей механізм. Зазвичай роль держави в економіці асоціюють із недосконалістю чи мінусами ринку, які держава повинна відшкодувати. Якби, мовляв, ринок був ідеальним, то роль держави зводилася б до нуля. І чим більше він ідеальний - тим меншою стає роль країни. Відповідно, й ринок потрібен для того, щоб компенсувати вади та недосконалість державного регулювання. Таке розуміння ролі держави, на мій погляд, неточне. По-перше, завжди з'являється спокуса віднайти ідеальну модель ринку. Відтак, наближаючись до неї, ми будемо поволі обрізувати масштаби державного втручання до граничного - нульового - значення. По-друге, фігурують суперечливі погляди на проблему щодо первинності держави чи ринку. Більшість економістів, винятково ж неоліберального спрямування, стверджують, що спершу був ринок, а державні інститути сформувалися внаслідок дефектності, недосконалості ринку. Одним із блискучих прикладів такого бачення є концепція громадського договору, в рамках якої процес виникнення держави пояснюється дією громадського договору. З цього погляду, держава виникла заради рішення колективної

проблеми - забезпечення населення суспільними товарами (законом і порядком), які були необхідні для функціонування ринку. Узагалі немає ніякої розвиненої країни, де держава не брала б енергійної участі в регулюванні економічних процесів.

З огляду на закономірності глобалізації світу, приплив нових суб'єктів світової економіки та геополітики, нових осередків сили, особливості їх взаємодії і балансу недоцільно говорити про якесь неминуче послаблення ролі держави, зведення її до "щільного і дешевого" апарату контролю та догляду за дотриманням загальноприйнятих вимог. У нових умовах народжуються і нові реалії, а отже, з'являється інше середовище для функціонування національних держав. Українська держава повинна стати головним суб'єктом і поручителем національного суверенітету, національних інтересів, національного розвитку. контролювати обсяги її застосування. Цей цінний навик варто було б перебрати й Україні. Одним з основних уроків, що їх Україна може винести з досвіду Японії, є необхідність розроблення і запровадження жорсткої та ефективної економічної політики. Ефективність такої політики залежить як від правильного відбору її напрямків і прийомів, так і від жорсткості її застосування.

Отже, для України функціонування державного механізму регулювання є потрібною умовою переходу до ринкової системи ведення господарства. Можливо, в Україні обсяги державного регулювання можуть бути вкрай ширшими, ніж у традиційно ринкових країнах. Однак це не означає, що дозволено відкинути зарубіжний досвід. Навпаки, його варто всебічно вивчати і водночас пробувати робити певні висновки.

Список використаної літератури

1. Дідківська Л. Державне регулювання економіки: Навчальний посібник/ Любов Дідківська, Людмила Головка,. - 5-те вид., стереотип.. - К.: Знання , 2006. - 213 с.
2. Стеченко Д. Державне регулювання економіки: Навчальний посібник/ Дмитро Стеченко,. - К.: Вікар, 2003. - 262 с.
3. Державне регулювання економіки: Навчальний посібник/ Сергій Чистов, Анатолій Никифоров, Тамара Куценко та ін.; М-во освіти України; КНЕУ. - 2-ге вид., доопрац. і доп.. - К.: КНЕУ, 2005. - 316 с.
4. Державне регулювання економіки: Підручник для студ. вуз./ Іван Михасюк, Алла Мельник, Михайло Крупка, Зіновій Залога; За ред. І.Михасюка. - Львів: Українські технології, 1999. - 639 с.
5. Черевко Г. Державне регулювання економіки в АПК: Навчальний посібник/ Георгій Черевко,. - К.: Знання , 2006. - 339 с.
6. Швайка Л. Державне регулювання економіки: Навчальний посібник/ Любов Швайка,. - К.: Знання , 2006. - 435 с.
7. Кушнір І. Функціональний аспект державного регулювання економіки //Підприємництво, господарство і право. - 2008. - № 8. - С. 157-160
8. Скрипник А. До питання про державне регулювання економіки //Фінанси України. - 2003. - № 6. - С.86-93
9. Титич В. Державне регулювання економічних відносин //Підприємництво, господарство і право. - 2007. - № 2. - С. 113-115..
10. Стеченко Д. Актуальні завдання і функція державного регулювання в реалізації економічної політики //Вища школа. - 2004. - № 4. - С. 55-62
11. Гончарова Н. Світовий досвід регулювання державного сектору економіки та можливості його використання у вітчизняній практиці/ //Економіка. Фінанси. Право. - 2004. - № 5. - С. 3-9.

12. Бодров В. Державне регулювання трансформаційних процесів в економіці: інституціональний підхід // Вісник Української Академії державного управління при Президентові України. - 2002. - № 3. - С. 55-68.
13. Лисовицкий В.Н. История экономических учений. – Харьков: ООО «Р.И.Ф», 2002.–320 с.
14. Зайчикова В.В. Фінансова регіональна політика держави // Фінанси України. - 2005.-№ 6. -С. 30-31.
15. <http://www.ukrstat.gov.ua> – від 10.10.08.
16. Концепція вдосконалення державного регулювання господарської діяльності // Казна.– 2007.- № 10-11.- С. 3-7.
17. Безух О. Проблеми правового забезпечення державного регулювання і державного управління у сфері підприємницької діяльності у контексті інтеграції до світової економіки //Право України. - 2008. - № 10. - С.78-85.
18. <http://buklib.net/books/>
19. <http://ukrmodno.com.ua/>
20. Долішній М. Моделі державного регулювання в ринковій економіці //Економіка України. - 1999. - № 6. - С. 13-22

РЕЦЕНЗІЯ НА КУРСОВУ РОБОТУ

Студент групи ФБС-21

Ткачук В.В.

Номер _____ Дата реєстрації _____ 2016р.

Тема курсової роботи:

Межі державного втручання в економіку: світова практика та українські реалії

Актуальність теми:

Мета і предмет дослідження:

Самостійний характер роботи:

Оформлення роботи:

Структура роботи, переваги і недоліки основних її положень:

Висновок про готовність роботи до захисту:

Дата _____

Підпис _____